

Programma uzņēmīgajiem un rosīgajiem – «Pats savam saimes galdam»

Jana Skriviņa-Čevere

Jau kopš 2017. gada darbīgas bezpeļņas organizācijas tiek aicinātas pieteikties Borisa un Ināras Teterevu fonda organizētajai programmai «Pats savam saimes galdam», kas dod iespēju grūtībās nonākušiem cilvēkiem pašu rokām izaudzēt un sagādāt pārtiku savas saimes galdam. Programmas ietvaros biedrības tiek aicinātas iesaistīt grūtībās nonākušus, taču uzņēmīgus un rosīgus savas apkāmes iedzīvotājus darbos, kas uzlabo viņu dzīves apstākļus.

Šī programma ir turpinājums «Maizes riecieni» (2013–2016; 2021–2024) aktivitātei «Atbalsts līdzdarbībai» (programmas «Maizes riecieni» – atbalsts labdarības virtuvēm) ietvaros bezpeļņas organizācijas guva atbalstu labdarības virtuvis iekārtojumam un uzlabojumiem ērtākai, racionālākai un taupīgākai saimniekošanai).

Arī šogad visu Latvijas reģionu bezpeļņas organizācijas vēl līdz 31. martam tiek aicinātas iesniegt savas projektu idejas. Atbalstu ieguvušās organizācijas varēs sarūpēt sēklas, stādus un dārza kopšanas piederumus gan novada trūcīgo ģimeņu piemājas dārzu ierīkošanai, gan biedrību pārziņā esošo dārzu apstādīšanai. Vasarā tās konsultēs ģimenes par dārza kopšanu, savkārt vasaras izskaņā un rudenī – par ražas uzglabāšanu ziemai un konservēšanu.

2024. gadā no Latgales piedalījās četras organizācijas: «Latvijas Sarkanā Krusta Latgales komiteja» ar ieceri atbalstīt 20 Līvānu un Madonas novada grūtībās nonākušas daudz bērnu ģimenes; «Latvijas Sarkanā Krusta Dienvidlatgales komiteja», paredzot, ka projektā piedalīsies vismaz 60 Krāslavas novada sociālā riska ģimenes; biedrība «Eņģeļi ar mums», kas plānoja palīdzēt vismaz 30 Rēzeknes pilsētas, Rēzeknes un Ludzas novada mājāsaimniecībām, kuru aprūpē ir bērni vai pieaugušie ar īpašām vajadzībām, kā arī maznodrošinātām ģimenēm; Balvu Teritoriālā Invalīdu biedrība projekta darbos bija iecerējusi iesaistīt 25 Balvu novada mājāsaimniecības.

Kopumā Latvijā 2024. gadā šajos projektos iesaistījās un čakli strādāja 950 ģimenes, aptverot 3700 personas, kas ir līdz šim lielākais viena gada laikā dārzkopības projektos iesaistīto mājāsaimniecību skaits.

Projekta dalībnieki saņēma sēklas, stādus un dārza piederumus, lai pašu spēkiem izaudzētu pārtiku sev un ģimenei. Vairākos projektos iesaistījās ģimenes no Ukrainas, kuras radušas patvē-

rumu Latvijā. Dārza darbiem nepieciešamo ļaudis saņēma no 28 bezpeļņas organizācijām, tika īstenoti astoņi projekti Kurzemē, deviņi – Vidzemē, seši – Zemgalē, četri – Latgalē, bet viens – fonda «Ziedot.lv» projekts – aptvēra visu Latviju. 2024. gadā Borisa un Ināras Teterevu fonda šīs programmas grantos piešķīra 54 415 eiro. Viena ģimene saimniekoja vidēji 400 kvadrātmetros zemes, visbiežāk izvēloties audzēt kartupeļus, burkānus, tomātus, sīpolus, bietes un gurķus.

Projektiem ir arī saliedējoša nozīme, jo darbos iesaistās arī dalībnieku atvases un līdzcilvēki. Turklāt daļu no izaudzētā dalībnieki tiek aicināti dāvināt sociālajiem centriem, zupas virtuvēm vai cilvēkiem, kuri paši nevar par sevi parūpēties, tādējādi viņiem ir iespēja arī pašiem kļūt par devējiem.

Programmas ietvaros izveidota un pieejama arī rokasgrāmata par saimniekošanu mazdārziņā – «Saimes galds rokasgrāmata». Tā veidota, ieklausoties dārzkopības speciālistes Eleonoras Mārciņas padomos, un ir pieejama lejupielādei tīmekļvietnē www.teterevufonds.lv/musu-darbi/saimes-galdam.

Lūk, šajā pašā Borisa un Ināras Teterevu fonda mājaslapā atrodamie statistikas dati, kā pa šiem gadiem mainījies atbalstīto organizāciju un attiecīgi arī ģimeņu un cilvēku skaits:

➤ 2017. gadā, fonda atbalstu saņēma 15 organizācijas, kuru vadībā grūtībās nonākušas ģimenes 21 novadā (*pēc 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas tobrīd Latvijā bija 110 novadi un deviņas republikas pilsētas, kopš 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas Latvijā ir 36 novadi un 10 valsts pilsētas – J. S.-Č.*) saņēma sēklas, stādus un dārza kopšanas piederumus. Darbos iesaistījās 436 ģimenes, aptverot 1581 cilvēku, viņu vidū arī 778 bērnu.

➤ 2019. gada projektu konkursā atbalstu ieguva 12 bezpeļņas organizācijas. Tika atbalstīti trīs projekti Latgalē, divi – Vidzemē, trīs – Zemgalē un četri – Kurzemē. Dārzkopības darbos piedalījās 287 mājāsaimniecības, aptverot 1101 personu, viņu skaitā – 467 bērni.

➤ 2020. gadā programmas atbalstu ieguva 12 bezpeļņas organizācijas 17 novados. Atbalstu ieguva pieci projekti Kurzemē, četri – Vidzemē, viens – Zemgalē un divi – Latgalē. Projektos piedalījās vairāk nekā 350 mājāsaimniecību, aptverot vairāk nekā 1250 personas, liela daļa no tām bija daudz bērnu ģimenes.

➤ 2021. gada projektu konkursā atbalstu ieguva 20 bezpeļņas organizācijas, iesaistot vairāk nekā 700 mājāsaimniecības visos Latvijas reģionos. Atbalstīti tika septiņi projekti Kurzemē, pieci – Vidzemē, divi – Zemgalē, pieci – Latgalē un viens projekts, kas aptvēra visu Latviju. Kopumā piešķirti granti vairāk nekā 35 000 eiro apmērā.

➤ 2022. gadā atbalstu saņēma 23 Latvijas bezpeļņas organizācijas, darbos iesaistot 814 mājāsaimniecības 23 novados un četrās valsts pilsētās. Programmā iesaistījās pa septiņām organizācijām Kurzemē un Vidzemē, trīs – Zemgalē, piecas – Latgalē, bet fonda «Ziedot.lv» projekts aptvēra visu Latviju. Tika piešķirti granti 42 900 eiro apmērā.

➤ 2023. gadā 30 bezpeļņas organizācijas dārzkopības projektos iesaistīja 903 mājāsaimniecības, tas ir, 3450 iedzīvotājus visos Latvijas reģionos. Tika īstenoti pa deviņiem projektiem Kurzemē un Vidzemē, pieci Zemgalē, seši Latgalē, bet fonda «Ziedot.lv» projekts aptvēra visu Latviju. Grantos piešķirtā summa – 61 915 eiro.

Uzrunāju biedrības «Sabiedriskais centrs «Aizkalne»», kas Borisa un Ināras Teterevu fonda programmā «Savam saimes galdam» piedalījies vairākkārt, vadītāju Janīnu Beču, vaicājot par pieredzi, piedaloties šajā programmā, iesaistīto ģimeņu atsauksmēm un to, kāpēc, viņasprāt, ir vērts tajā iesaistīties.

Piedaloties programmā «Pats savam saimes galdam» viens no uzdevumiem ir arī dalīties ar izaudzēto, tā aizkalnieši projekta ietvaros padalījās arī ar pakalpojumu centrā «Līči» dzīvojošajiem ļaudīm, pirmā no kreisās – Janīna Beča.

Publicitātes foto

Janīna Beča:

«Mana pirmā pieredze, strādājot ar šo programmu, tika iegūta Viduslatgales pārnovadu fondā. Pēc tam mūsu Sabiedriskais centrs «Aizkalne» un Pelēču pagasta biedrība «Nīdermuižas draudze» trīs gadus pēc kārtas iesniedzām pieteikumu un saņēmām finansiālu atbalstu, lai palīdzēt 32 ģimenēm no Pelēču un Aizkalnes pagastiem pašiem sarūpēt pārtikas krājumus ziemai, tādējādi uzlabojot savas dzīves apstākļus, lai mazāk būtu atkarīgi no citu palīdzības. Arī šogad abas biedrības kopā plāno sniegt pieteikumu programmas «Pats savam saimes galdam» atbalsta saņemšanai. Aizvadīto gadu laikā par saņemto finansējumu mērķa grupas dalībniekiem tika iegādātas dažādas sēklas, sīksīpoli, mēslojums, sēklas kartupeļi, augļu koki un ogulāji. Arī darbarīki un agrotīkls lieti noder darba procesā.

Maija beigās un jūnija sākumā parasti tika dāvināti arī lauka tomātu un kāpostu stādi. Programmā ir piedalījušās gan ģimenes ar bērniem, gan maznodrošinātie, vienuļie cilvēki – tādi, kam līdzekļu visam nepietiek. Ir ģimenes, kas labprāt piedalās reizi no reizes, kā arī ik gadu tiek piesaistīti jauni projekta dalībnieki. Galvenais jau ir tas, lai cilvēkiem ir vēlme darīt, jo nav jēgas dot kaut ko, ja nav intereses pašam darboties un iegūt rezultātu. Vasarās braucam skatīties, kā iet iesaistītajām ģimenēm, nevis lai kontrolētu, bet vienkārši palūkot, kā veicas, varbūt nepieciešams kāds padoms vai palīdzība. Cilvēki mēdz arī paši zvanīt un lūgt padomu par audzēšanu, kopšanu vai to, kā tikt galā ar kaitēkļiem. Tad nu aizbraucam, apskatāmies, kā darbi veicas, ko varam palīdzēt. Tā jau tikai šķiet, ka, ja cilvēks dzīvo laukos, tad visu zina un prot par dārzkopību. Ne visiem ir šīs prasmes, un tāpēc šajā programmā ir paredzēta palīdzība un atbalsts, lai dotu padomu, ja kādam ir tāda vajadzība. Neatceros nevienu gadījumu, kad kāds būtu galīgi neizdarījis, varbūt citreiz nedaudz atšķiras uzcītības līmenis, bet iesaiste un rezultāts vienmēr ir sasniegti. Prieks par to, ka dārza darbos piedalās arī bērni. Tas ir labs pamats tam, lai audzinātu viņos ne tikai interesi par darbu, bet arī apziņu, ka pašu spēkiem var izaudzēt savam galdam drošu un kvalitatīvu pārtiku. Arī mēs, abu biedrību pārstāvji, neaprobežojamies tikai ar to, ka iedodam sēklas vai materiālus, bet organizējam arī, piemēram, ēdiena gatavošanas meistarklases, kopā ar ģimenēm apgūstam jaunas un interesantas receptes. Ja kādai ģimenei varbūt tādu iemaņu vēl nav, zinošākās sievas pamāca, dod padomus, esam sagatavojuši arī nelielu receptu grāmatiņu. Katru gadu braucam arī pieredzes apmaiņā uz kādu no saimniecībām, pārsvarā uz tām, kas strādā ar bioloģiskām metodēm, skatāmies, kā tur audzē un pārstrādā izaudzēto. Stādu audzēšanas meistarklasē ģimeņu pārstāvji apgūst pieredzi, kā iesēt un izaudzēt pašiem kvalitatīvus un sev nepieciešamu dārzenus stādus. Pirms pieteikšanās mēģinām apzināt, ko cilvēkiem vajag – vai tie būtu augļu koki, vai kādi darbarīki, lai nebūtu tā, ka mēs paši izdomājam, bet galu galā izrādās, ka tas nemaz īsti nav tas, kas visvairāk vajadzīgs.

Viens no Borisa un Ināras Teterevu fonda programmas «Pats savam saimes galdam» mērķiem ir rosināt projektā iesaistītajās ģimenēs labdarības izpratni – ne tikai saņemt pašiem, bet arī dalīties ar izaudzēto. Prieks, ka cilvēki ļoti saprotoši uztver to, ka ar kādu daļu no izaudzētās ražas būs jāpadalās ar citiem, kuriem nav iespēju pašiem sagādāt sev dārza labumus. Projektu noslēguma pasākumos parasti tiek savesti gan kartupeļi, dārzeni, gan pašu pārstrādātie produkti, dažādi konservējumi un daudz kas cits. Dāvinājumi tiek nodoti gan kādam stipri gados vientuļam kaimiņam, gan Preiļu novada krīzes centra iemītniekiem un novadā izmitināto ukraiņu ģimenēm. Tā ir lieliska iespēja būt arī devējam, ne tikai ņēmējam.

Esmu pārliecināta, ka mūsu, Aizkalnes pagasta mērķa grupas, teiktajam sirsnīgajam «PALDIES» Borisa un Ināras Teterevu fondam par tik nepieciešamo atbalstu programmas uzņēmīgajiem un rosīgajiem «Pats savam saimes galdam» ietvaros, piedāvāsim arī Pelēču pagasta ģimenes. Ar Pelēčiem, kā jau tuvākajiem kaimiņiem, sadarbojamies jau sen un mēģinām darīt dažādas lietas kopā, tādējādi veicinot kopienu saliedēšanu. Mūsu biedrība labprāt sadarbojas ne tikai ar biedrību «Nīdermuižas draudze», bet arī ar biedrību «Sabiedriskais centrs «Līči»» un citām novada biedrībām, kopīgi realizējot dažādus projektus un pasākumus. Nav jau katram vienmēr savā stūrītī jādara pa savam, ja varam apvienoties un darīt kopā, jo palīdzēšana būtībā nav sacensība, bet gan kopā darīšana.

Un nobeigumā varu droši ieteikt arī citiem interesentiem, ja tikai ir uzņēmība un cilvēki, kas grib un var darīt, lai paši saviem spēkiem sagādātu sev un ģimenei pārtiku, piedalīties programmā «Pats savam saimes galdam». Protams, ka arī pašiem projekta iesniedzējam ir jābūt interesei un kaut nelielām zināšanām par dārzkopību, jāsaprot, ka daļība šajā programmā ir arī nopietna atbildība par mērķa grupas dalībniekiem un sasniegto rezultātu.»

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Programma uzņēmīgajiem un rosīgajiem – «Pats savam saimes galdam»» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds